

UCHWAŁA
PAŃSTWOWEJ KOMISJI WYBORCZEJ

z dnia 10 maja 2010 r.

w sprawie odmowy rejestracji kandydata na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej
Andrzeja Zbigniewa Leppera

Na podstawie art. 42 ust. 3 ustawy z dnia 27 września 1990 r. o wyborze Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2010 r. Nr 72, poz. 467) Państwowa Komisja Wyborcza po rozpatrzeniu zgłoszenia kandydata na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Andrzeja Zbigniewa Leppera w wyborach zarządzonych na dzień 20 czerwca 2010 r., którego w dniu 6 maja 2010 r. dokonał pełnomocnik Komitetu Wyborczego Kandydata na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Andrzeja Zbigniewa Leppera — Bogdan Socha i stwierdzeniu, iż kandydat nie spełnia warunku określonego w art. 127 ust. 3 zdanie pierwsze w związku z art. 99 ust. 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej

postanawia

**odmówić rejestracji kandydata na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej
Andrzeja Zbigniewa Leppera.**

U z a s a d n i e n i e

W dniu 6 maja 2010 r. pełnomocnik Komitetu Wyborczego Kandydata na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Andrzeja Zbigniewa Leppera dokonał zgłoszenia do Państwowej Komisji Wyborczej kandydata na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Andrzeja Zbigniewa Leppera.

Zgodnie z art. 42 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 27 września 1990 r. o wyborze Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2010 r. Nr 72, poz. 467) Państwowa Komisja Wyborcza, sprawdzając zgłoszenie kandydata na Prezydenta Rzeczypospolitej, bada, czy kandydat spełnia warunki określone w przepisie art. 127 ust. 3 zdanie pierwsze Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Ten ostatni przepis stanowi, że na Prezydenta Rzeczypospolitej może być wybrany obywatel polski, który najpóźniej w dniu

wyborów kończy 35 lat i korzysta z pełni praw wyborczych do Sejmu. Przymiot korzystania przez kandydata z pełni praw wyborczych do Sejmu Państwowa Komisja Wyborcza zobowiązana jest zbadać i ocenić w świetle wszystkich przepisów polskiego systemu prawnego, w tym przede wszystkim w świetle przepisów Konstytucji. Tak więc, obowiązkiem Państwowej Komisji Wyborczej jest zbadanie także tego, czy kandydat na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej nie jest osobą skazaną prawomocnym wyrokiem na karę pozbawienia wolności za przestępstwo umyślne ścigane z oskarżenia publicznego. Art. 99 ust. 3 Konstytucji stanowi bowiem, że wybraną do Sejmu lub do Senatu nie może być osoba skazana prawomocnym wyrokiem na karę pozbawienia wolności za przestępstwo umyślne ścigane z oskarżenia publicznego. Wskazany przepis Konstytucji stosuje się bezpośrednio (art. 8 ust. 2), nie jest zatem konieczne jego powtarzanie w ustawach, dotyczących wyborów do Sejmu, Senatu, czy na urząd Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej (to jest w ordynacjach wyborczych).

Normę, określoną w art. 99 ust. 3 Konstytucji, przewidującą dodatkową przesłankę biernego prawa wyborczego (w postaci niekaralności) stosuje się od dnia wejścia w życie przepisu wyrażającego tę normę, bez względu na to, czy wyrok skazujący uprawomocnił się przed, czy po tej dacie.

Art. 99 ust. 3 Konstytucji wszedł w życie w dniu 20 października 2009 r. na podstawie art. 3 ustawy z dnia 7 maja 2009 r. o zmianie Konstytucji RP (Dz. U. Nr 114, poz. 946). Przepis art. 2 tej ustawy ma natomiast takie tylko znaczenie, że dodatkowa przesłanka (niekaralność) nie znajduje zastosowania w trakcie trwania kadencji, w trakcie której przepis został uchwalony. Realizacja tego celu w wyborach Prezydenta RP wymaga, aby przepis ten był stosowany w wyborach następujących po kadencji, w czasie której ustawa zmieniająca weszła w życie.

Na fakt, iż w świetle aktualnego stanu prawnego kandydat na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej spełniać powinien także wymóg wynikający z treści art. 99 ust. 3 w związku z art. 127 ust. 3 Konstytucji, Państwowa Komisja Wyborcza zwróciła uwagę w dokumencie zatytułowanym „Zasady przyjmowania zgłoszeń i rejestracji kandydatów na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej przez Państwową Komisję Wyborczą w wyborach zarządzonych na dzień 20 czerwca 2010 r.” (ZPOW-603-

10/10). W dokumencie tym sprecyzowano także tryb, w jakim Państwowa Komisja Wyborcza będzie badała spełnienie owego wymogu, wskazując, iż po przedstawieniu kandydatury określonej osoby, w pierwszej kolejności skierowane zostanie stosowne zapytanie do Krajowego Rejestru Karnego. W wypadku konieczności zbadania dodatkowych aspektów zagadnienia Państwowa Komisja Wyborcza może zażądać nadesłania odpisu prawomocnego wyroku sądu, a nawet pełnych akt sprawy.

W świetle danych, którymi dysponuje Państwowa Komisja Wyborcza w związku z badaniem zgłoszenia Andrzeja Zbigniewa Leppera, bezsporne jest, że nie spełnia on warunku konstytucyjnego określonego w art. 127 ust. 3 w związku z art. 99 ust. 3.

Jak wynika z informacji przekazanej przez Krajowy Rejestr Karny, potwierdzonej następnie w drodze uzyskania przez Państwową Komisję Wyborczą poświadczonego przez sąd odpisu prawomocnego wyroku, Andrzej Zbigniew Lepper skazany został prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 9 sierpnia 2005 r., w sprawie o sygnaturze VIII K558/03, za popełnienie następujących przestępstw:

- 1) pomówienie w dniu 29 listopada 2001 r. w Warszawie w wystąpieniu poselskim transmitowanym przez środki masowego komunikowania: Włodzimierza Cimoszewicza, Jerzego Szmajdzińskiego, Andrzeja Olechowskiego, Pawła Piskorskiego i Donalda Tuska o takie postępowanie, które mogło narazić ich na utratę zaufania potrzebnego dla prowadzonej przez nich działalności publicznej, tj. popełnienie czynu z art. 212 § 2 kk, za co skazany został na karę jednego roku pozbawienia wolności;
- 2) znieważenie, w dniu 23 listopada 2001 r. w Olsztynie w siedzibie rozgłośni UWM FM, funkcjonariusza publicznego — Ministra Spraw Zagranicznych Włodzimierza Cimoszewicza w związku z pełnieniem obowiązków służbowych, przez użycie w stosunku do jego osoby słów powszechnie uważanych za obelżywe, co mogło go poniżyć w opinii publicznej, tj. popełnienie czynu z art. 226 § 1 kk w zb. z art. 212 § 2 kk w zw. z art. 11 § 2 kk, za co na podstawie art. 226 § 1 kk w zb. z art. 212 § 2 kk w zw. z art. 11 § 2 kk skazany został, a na podstawie art. 212 § 2 kk w zw. z art. 11 § 3 kk wymierzono mu karę sześciu miesięcy pozbawienia wolności;

3) pomówienie, w dniu 23 listopada 2001 r. w Olsztynie w siedzibie rozgłośni UWM FM, Władysława Cimoszewicza, o takie właściwości, które mogły poniżyć go w opinii publicznej, tj. popełnienie czynu z art. 212 § 2 kk, za co skazany został na karę sześciu miesięcy pozbawienia wolności.

Za przestępstwa te następnie, na mocy art. 85 i art. 86 kodeksu karnego została mu wymierzona kara łączna w rozmiarze 1 (jednego) roku i 3 (trzech) miesięcy pozbawienia wolności. Wykonanie tak ukształtowanej kary łącznej zostało na podstawie art. 69 § 1 i 2 kk i art. 70 § 1 pkt 1 kk warunkowo zawieszane na 5-letni okres próby.

Analizując treść powyższego prawomocnego wyroku skazującego, Państwowa Komisja Wyborcza rozważyła, co następuje.

Po pierwsze, skazanie to nie uległo zatarciu, albowiem wyrok uprawomocnił się w dniu 8 maja 2006, zaś skazanie ulega zatarciu z mocy prawa dopiero z upływem 6 miesięcy od zakończenia okresu próby (art. 76 § 1 Kodeksu karnego). Państwowa Komisja Wyborcza nie dysponuje też informacją, aby skazanie uległo wcześniejszemu zatarciu (np. w drodze ułaskawienia, czy też tzw. zatarcia skazania na wniosek skazanego).

Po drugie, stwierdzić należy, że decydujące dla stwierdzenia faktu przeszkody określonej w art. 127 ust. 3 w zw. z art. 99 ust. 3 Konstytucji w wypadku Andrzeja Zbigniewa Leppera, jest skazanie go za przestępstwo przypisane w pkt 2 wyroku, to jest za czyn wypełniający także ustawowe znamiona czynu zabronionego z art. 226 § 1 Kodeksu karnego. Jest to bowiem przestępstwo umyślne, ścigane z oskarżenia publicznego. Dwa pozostałe występki, za które skazany został Andrzej Zbigniew Lepper, zakwalifikowane wyłącznie z art. 212 § 1 oraz z art. 212 § 2 k.k., są co prawda także przestępstwami umyślnymi, ale nie można — w nawiązaniu do nich — stwierdzić warunku, który ustrojodawca zawarł w słowach „ścigane z oskarżenia publicznego”. Pamiętając o tym, że to prokurator wszczął o te przestępstwa postępowanie na podstawie art. 60 § 1 Kodeksu postępowania karnego, a zatem postępowanie — zgodnie z art. 60 § 2 k.p.k. — toczyło się także w związku z tymi występками, przypisanymi Andrzejowi Zbigniewowi Lepperowi, z urzędu, wyrazić należy pogląd, iż taka ingerencja prokuratora w sprawy, co do zasady,

prywatnoskargowe, nie „przekształca” przestępstwa prywatnoskargowego w przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego. Zdaniem Państwowej Komisji Wyborczej, sformułowanie, którym posłużył się ustrojodawca w art. 99 ust. 3 Konstytucji nawiązuje do typu przestępstwa określonego abstrakcyjnie, a tym samym obejmuje tylko te przestępstwa, które co do zasady ścigane są z oskarżenia publicznego. Nie obejmuje zaś tych wypadków, które jedynie wyjątkowo, z uwagi na decyzję prokuratora podjętą w jednostkowej sprawie, objęte zostały skargą prokuratorską. Tak wyrażony, korzystny z punktu widzenia oceny statusu Andrzeja Zbigniewa Leppera w procesie wyborczym, pogląd, nie może zmienić ostatecznej oceny, iż wyżej wymieniona osoba nie spełnia warunku określonego w art. 99 ust. 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Również bowiem za przestępstwo z art. 226 § 1 k.k., które — jak to wyżej stwierdzono — należy bez wątpienia do kategorii „przestępstw umyślnych ściganych z oskarżenia publicznego”, Andrzej Zbigniew Lepper skazany został wskazanym wyżej wyrokiem Sądu Okręgowego w Warszawie na karę pozbawienia wolności w wymiarze sześć miesięcy. Przepis art. 99 ust. 3 Konstytucji nie uzależnia zaś przewidzianych w nim skutków od wymiaru kary pozbawienia wolności.

Nie może mieć znaczenia dla wyrażonego przez Państwową Komisję Wyborczą poglądu również i to, że w wypadku czynu z pkt 2 wyroku skazującego sąd za podstawę wymiaru kary przyjął – ze względu na treść art. 11 § 3 k.k. – przepis art. 212 § 2 k.k. Decydująca jest bowiem treść przepisów art. 11 § 1 i § 2 k.k., z których wynika, że ten sam czyn może stanowić tylko jedno przestępstwo i że w wypadku, gdy czyn taki wyczerpuje znamiona określone w dwóch albo więcej przepisach ustawy karnej, sąd skazuje za jedno przestępstwo na podstawie wszystkich zbiegających się przepisów. Przyjęcie za podstawę wymiaru kary art. 212 § 2 k.k. nie eliminuje zatem z podstawy skazania za ten czyn, stanowiący jedno przestępstwo, także art. 226 § 1 k.k. czyli przestępstwa publicznoskargowego. Tak więc, w ramach czynu z pkt 2 analizowanego wyroku Andrzej Zbigniew Lepper skazany został także za przestępstwo publicznoskargowe i to na karę pozbawienia wolności.

Również nie może mieć znaczenia dla przyjętego poglądu i to, że kara pozbawienia wolności wymierzona za czyn z pkt 2, stanowiący także przestępstwo

publicznoskargowe objęta została następnie karą łączną, obejmującą skazania za przestępstwa co prawda umyślne, ale ścigane z oskarżenia prywatnego. Nie może być bowiem korzystniej oceniana sytuacja prawna osoby skazanej na karę pozbawienia wolności nie tylko za umyślne przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego, a nadto za inne przestępstwa, nie odpowiadające warunkom określonym w art. 99 ust. 3 Konstytucji, wobec której to osoby wymierzona została kara łączna z uwagi na stwierdzenie przesłanek opisanych w art. 85 kodeksu karnego, od sytuacji prawnej osoby, która nie byłaby skazana za owe „dodatkowe” przestępstwa, a jedynie za umyślne przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego. Odmienne natomiast należałoby oceniać sytuację, gdyby za przestępstwo z art. 226 § 1 k.k. Andrzej Zbigniew Lepper skazany został na karę ograniczenia wolności, która przy wymierzaniu kary łącznej za pozostające w zbiegu realnym przestępstwa ścigane z oskarżenia prywatnego (albo przestępstwa nieumyślne), za które wymierzono karę pozbawienia wolności, uległaby „przeliczeniu” na karę pozbawienia wolności, w myśl reguł przewidzianych w art. 87 Kodeksu karnego. O tym, czy zachodzą warunki, określone w art. 99 ust. 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, wyłączające bierne prawo wyborcze, decyduje bowiem prawomocne skazanie za konkretny czyn lub konkretne czyny. Wszystkie przewidziane w tym przepisie warunki muszą kumulatywnie zachodzić w odniesieniu do co najmniej jednego z czynów objętego prawomocnym wyrokiem (prawomocnymi wyrokami).

Po trzecie stwierdzić należy, że z punktu widzenia treści art. 99 ust. 3 Konstytucji nie ma znaczenia to, że wykonanie kary pozbawienia wolności orzeczonej za umyślne przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego zostało warunkowo zawieszona.

Andrzej Zbigniew Lepper skazany bowiem został — tak jak przewidziano w art. 99 ust. 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej — na karę pozbawienia wolności, a jedynie wykonanie tej kary zostało warunkowo zawieszona. Należy w tym miejscu podkreślić, że w systemie polskiego prawa nie ma dwóch odrębnych rodzajów kar, to jest kary pozbawienia wolności i kary pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania. Karami rodzajowymi są bowiem, zgodnie z art. 32 pkt 1 — 5 Kodeksu karnego: grzywna, ograniczenie wolności, pozbawienie wolności oraz dwie kary o charakterze wyjątkowym : 25 lat pozbawienia wolności oraz dożywotnie

pozbawienie wolności (te dwie ostatnie nie przestają być — pomimo ich osobnego wymienienia w kodeksie — karami pozbawienia wolności). Orzekając jedną z kar rodzajowych, określonych w art. 32 pkt 1-3 (t.j. karę pozbawienia wolności, karę ograniczenia wolności albo karę grzywny orzeczonej jako kara samoistna), sąd może poddać sprawcę próbie, warunkowo zawieszając wykonanie orzeczonej kary na zasadach określonych w art. 69 i nast. Kodeksu karnego (przy czym warunkowe zawieszenie wykonania kary pozbawienia wolności możliwe jest jedynie w wypadku, jeśli nie przekracza ona 2 lat). Zawieszenie wykonania kary rodzajowej, której wyboru sąd dokonuje i którą wymierza w określonym rozmiarze w pierwszej kolejności, następuje na wyznaczany okres próby.

O tym, że w art. 99 ust. 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej ustrojodawca odwołuje się do kary rodzajowej pozbawienia wolności niezależnie od tego, czy wykonanie tak orzeczonej kary zostało w prawomocnym wyroku warunkowo zawieszane, czy też nie — świadczy wykładnia systemowa. Ilekroć w polskim systemie prawa określone skutki mają następować w zależności od tego, czy sprawca skazany został na karę pozbawienia wolności bez warunkowego zawieszenia jej wykonania, czy też na tę samą karę, której wykonanie zostało warunkowo zawieszane, ustawodawca jednoznacznie deklaruje chęć dokonania stosownego zróżnicowania. Zgodnie z zasadą *lege non distinguente nec nostrum est distinguere*, jeśli zróżnicowania takiego nie wprowadzi ustawodawca, nie powinno ono być dokonywane przez organy stosujące prawo. Tak więc w omawianym aspekcie, zasadą jest, że jeśli w przepisie prawa nie wskazano, iż skutki następują wyłącznie w wypadku skazania na karę pozbawienia wolności bez warunkowego zawieszenia wykonania, przepis odnosi się do skazania zarówno na tzw. karę bezwzględną, jak i na karę z warunkowym jej zawieszeniem.

Przykładowo, w art. 75 § 1 Kodeksu karnego zdefiniowano sytuację, w której sąd zobowiązany jest do zarządzenia wykonania kary uprzednio warunkowo zawieszanej (tzw. obligatoryjne zarządzenie wykonania kary). Następuje to wówczas, gdy skazany w okresie próby popełnił podobne przestępstwo umyślne, za które orzeczono prawomocnie karę pozbawienia wolności. Zarówno w doktrynie (zob. np. A. Zoll /w:/ / A. Zoll /red./ : Kodeks karny. Część ogólna. Komentarz, Zakamycze 2004, s. 1051;

A.Marek : Kodeks karny. Komentarz, Wolters Kluwer 2006, s. 191; R.Skarbek /w:/ M.Królikowski i R.Zawłocki /red/ : Kodeks karny. Część ogólna. Komentarz, t. II, C.H.Beck 2010, s. 472; M.Kalitowski /w:/ O.Górniok /red/ : Kodeks karny. Komentarz, wyd. Arche 2005, s. 649; M.Budyn-Kulik /w:/ M.Mozgawa /red/ : Kodeks karny. Praktyczny komentarz, Zakamycze 2006, s. 172; R.Góral : Kodeks karny. Praktyczny komentarz z orzecnictwem, wyd. ZPP, 2005, s. 150; P.Hofmański, L.Paprzycki /w:/ M.Filar /red/ : Kodeks karny. Komentarz, LexisNexis 2008, s. 347; G. Łabuda /w/ : J.Giezek /red/ : Kodeks karny. Część ogólna. Komentarz, Wolters Kluwer 2007, s. 531), jak i w judykaturze (setki, a nawet tysiące orzeczeń wydawanych przez sądy powszechne, ale także linia orzecznictwa podtrzymywana przez Sąd Najwyższy, w tym także przez składy powiększone – zob. np. uchwałę SN z dnia 17 września 1996 r., I KZP 19/96, OSNKW 1996, z. 11-12, poz. 75) panuje jednomyślność co do tego, że chodzi tu zarówno o karę pozbawienia wolności orzeczoną bez warunkowego zawieszenia jej wykonania, jak i karę pozbawienia wolności, której wykonanie zostało warunkowo zawieszona.

Z drugiej strony, jeśli ustawodawca zamierza ograniczyć skutki związane ze skazaniem na karę pozbawienia wolności wyłącznie do wypadków skazań na taką karę bez warunkowego zawieszenia jej wykonania – wyraźnie to deklaruje, zarówno na gruncie tego samego aktu prawnego (zob. np. art. 58 § 4 Kodeksu karnego), jak i na gruncie innych aktów prawnych (zob. np. art. 160 § 1 Kodeksu karnego wykonawczego, art. 523 § 2 Kodeksu postępowania karnego).

Tak więc, nie ma podstaw do tego, żeby powszechnie przyjęte w systemie polskiego prawa rozumienie określenia „skazania na karę pozbawienia wolności”, jako obejmujące zarówno skazanie na tzw. bezwzględną karę pozbawienia wolności, jak i skazanie na karę pozbawienia wolności, której wykonanie zostało warunkowo zawieszona, odmiennie wyklądać na gruncie art. 99 ust. 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Z uwagi na powyższe należało odmówić zarejestrowania kandydata na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Andrzeja Zbigniewa Leppera. W świetle powyższego bez znaczenia pozostaje, iż zgłoszenie Andrzeja Zbigniewa Leppera jako kandydata na

Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej uzyskało poparcie co najmniej 100 000 wyborców oraz spełniało inne ustawowe wymagania.

Na postanowienie o odmowie rejestracji kandydata na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej pełnomocnikowi przysługuje prawo wniesienia skargi do Sądu Najwyższego w terminie 2 dni od daty doręczenia uchwały.

Przewodniczący

Państwowej Komisji Wyborczej

(-) Stefan J. Jaworski

Zastępca Przewodniczącego

Państwowej Komisji Wyborczej:

(-) Jan Kacprzak

Członkowie Państwowej Komisji Wyborczej:

(-) Andrzej Mączyński

(-) Janusz Niemcewicz

(-) Włodzimierz Ryms

(-) Stanisław Zabłocki